

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítottak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6–8 oldalon vasárnap A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A minisztereknél.

Székelyudvarhely, okt. 8.

Székelyudvarhely város küldöttsége e héten tisztelgett *Haller* János gróf főispán vezetése mellett a miniszterelnöknél, az igazságügyi és kereskedelemügyi minisztereknél. Az óhaj, mellyel a küldöttség a kegyelmes urak elé járult, ismeretes. Az igazságügyi minisztertől az új törvényszékek a város által felajánlott területen való felépítését, a kereskedelemügyi minisztertől az ezen területre vezető ut és hid kiépítését kérte. A miniszterelnökhöz pedig az ügynek a minisztertanácsban való támogatásáért fordult a város nevében a küldöttség.

Mi a magunk részéről úgy látjuk, hogy ez a körülmény új korszakot jelent a város történelmében. Ugyanis mióta az egykori római települést Székelyudvarhely kifejlődött, annyi különböző érdek, irányzat, háboru, korszellem viharzott át a város fölött, hogy azt modern várossá átformálni még évek kelljenek. Hogy azonban ezen évek még nagyon hosszúak lesznek, az kétségtelen, és senki sem állíthatja jóhiszeműleg a tények, viszonyok lelkiismeretes megvizsgálása s megfontolása után, hogy e város polgárisodása, szellemi és anyagi kulturájának fejlődése lépést tartott volna eddig a hasonló sorsban lévő városokkal. Mert, amíg azoknál a városi élet hasonlíthatatlanul gyorsabb és magasabb lendületet vett, addig Székelyudvarhelyen alig emelkedtek túl a jelszók, s a képviselőtestület konzervatív tapogatózó haladása rányomta bélyegét közállapotaiukra. Vagyis haladási törekvéseinknek gátat emeltek a tespedő erők és az önkormányzat szellemi szivonala.

Elvitázhatatlan valóság, hogy Székelyudvarhely visszamaradásának másik legfőbb oka nehéz pénzügyi helyzetében keresendő. Mig az állam nagyon is sok oldalról igénybe vette az állami funkciók teljesítésére, s ezzel újabb és újabb pénzügyi terhet rótt a polgárság vállára, addig elmulasztotta a gondoskodást arról, hogy évről-évre megfelelő új pénzforrások nyiljanak meg. Ilyen viszonyok mellett, kik a város fejlesztésére hatékonyabb politika megteremtését sürgették, s azért harcba szállottak, küzdelmük meddő volt, felhívásuk süket fülekre talált, mert a magas pótladók által máris tulterhelt lakosság újabb áldozatokra nem volt képes. Ebbe kapaszkodtak aztán akkor is, amikor igazán szükséges, közhasznú intézmények létesítéséről volt szó.

És mi már kezdtünk beletörődni, hogy Székelyudvarhely, a székelység anyavárosa, melyet oly szívesen neveznek az „ország keleti véd-bástyájának” hangzatos hazafias nyilatkozatokban, tosztokban és székelymentes körében — az örök feledés homályába van temetve, honnan nincsen feltámadás, mert önereje ahhoz nincsen, önbizalma elveszett, s a mindenkor kormányok is gyorsan eltekintettek feje felett.

S íme, jött egy kormány, melyet a megye bizalmatlansággal fogadott és jött egy főispán, ki a multból magával vitt szeretetre és bizá-

lomra támaszkodva elfoglalta a megye kormányzó székét és akit a megye nagy közönsége egyenes modoráért, szülővármegyéje iránt táplált vonzalmáért ugyanazzal a tisztelettel, ugyanazzal a bizalommal fogadott, amilyennel a multban tőle elvált, szóval jött *Haller* János gróf, aki elosztatta a kedélyeket megfekvő nehéz ködöt, munkakedvvel töltötte meg a dolgozni akarókat, összehozta az embereket, elosztatta a tenger bal-felfogást, téves előítéletet és türelmetlenséget és most — nemcsak megmutatta, de el is vezette a megye anyavárosát arra az utra, honnan biztató kilátások nyílnak a megerősödésre, a fejlődésre, szóval — szebb jövőre.

Kétségtelen, hogy erre legfőbb szükség is volt, mert e város pénzügyi helyzete tarthatatlan és kizárja minden további fejlődésének lehetőségét. A kulturális, gazdasági és közigazgatási szükségletek kielégítésére sem vagyunk képesek fedezetet találni, de ezen felül a fejlődés ezer oldalról támaszt igényeket, amelyeknek rendezése elől kitérni nem lehet. A polgárság adóközpessége immár a végsőkig igénybe van véve, s a pótladókba már-már majdhogy bele nem roppanunk. Így jutottunk el oda, hogy mig mindig számos fontos közérdekű alkotás megoldásra vár, addig pótladók már 70% felé jár, ami az általános drágaság közepette ólomsúlyival nehezedik a polgárság vállaira.

Látva azt a szíves fogadtatást, melyben a város deputációját a miniszterek részesítették, s hallva azokat a nyilatkozatokat, melyeket az ország nehéz pénzügyi helyzetében is tettek arra vonatkozólag, hogy a jóformán elesett várost felsegítsék, — látta csak valójában az ember, hogy eddig folytatott akciónk a malom alatti politika jelentőségével birt.

Megállapíthatjuk, hogy a városok hivatala nem elvont fogalom, hanem az állam jövőjének alakulásának alapvető feltétele. A városok közléte nem pusztán a helyi érdekek kultuszának tükré, hanem mérő eszköz, mely mutatja az állam kulturális, gazdasági és szociális fejlettségének értékközvetítetét. E modern felfogás irányította a deputáció vezetőjét, és ez készítette a küldöttség kedvező fogadására a minisztereket. Mert felismerték a törekvésünknek azt a komolyságát, mely a helyi érdekek szférájából kibontakozik. A kormány, mely produktív alkotásokra alakult, széles alapokon nyugvó programjának komplexumából nem ejti ki a mi, egy vidéki hátrányos, jövőjéről sorsunkról való gondoskodásnak feladatát.

Ehhez kell vennünk azt, hogy Székelyudvarhely város kérése nem szerénytelen, mert jót akar, anyagi erején felül való áldozatra kész és akciójával egy eminenter állami érdeket szolgáló intézmény létesítését kívánja megoldani.

Közvetlen közelről nyert impresszióink az, hogy a város kérése teljesítve is lesz. És hogy ez így történik, az érdem *Haller* János gróf főispáné, ki mellett egy a város képviselőjének, *Dr. Valentsik* Ferencnek, mint az oklándi kerület

képviselőjének, *Dr. Heltai* Ferencnek intervenczióját hálásan nyugtázzuk e helyen, aminthogy köszönetünket nyilváníttuk *Haller* József gróf képviselőnek, kit szülővármegyéje iránt való szeretet, ügyünk támogatására készített.

Bizonyára úgy van az, hogy háttérbe szorítva a megyei politizálást, egyetértve, egyetakarással a városnak, vármegyének maradandó sikereket tudunk biztosítani.

BELFÖLD.

Székelyudvarhely város küldöttsége a minisztereknél.

Székelyudvarhely város küldöttsége *Haller* János gróf főispán vezetésével a mult vasárnap délelőtt tisztelgett *Héderváry* Károly gróf miniszterelnökkel, hogy a város által az igazságügyi és kereskedelemügyi kormányoknál megteendő ajánlatait szíves jóindulattal ajánlja. A küldöttséget kevéssel tíz óra után fogadta a miniszterelnök, a miniszterelnökség nagy fogadó termében. *Haller* János gróf főispán miután a küldöttség tagjait bemutatta, röviden ismertette azokat az ügyeket, melyekben a küldöttség eljár; így az igazságügyi miniszternél a törvényszék elhelyezésének ügyét, a kereskedelemügyi miniszternél pedig az udvarhely—parajdi törvén. ut 0–1 km. szakaszának áthelyezési ügyét, s a város által azok ellenében felajánlott ellenszolgáltatásokat.

Héderváry gróf miniszterelnök a küldöttséget igen szívesen fogadta és kegyesen meghallgatta az előterjesztett kívánságokat. Jelezte, hogy az ügyet nem ismeri, azonban ha az csak annyiból áll, úgy nem hiszi, hogy bármi is megakadályozhassa azok keresztül vitelét. Mindenesetre szükséges, hogy az illető szakminiszterek az ügyet behatóan ismerjék, s bár az ország anyagi viszonyai fölötté neheznek is, nem zárkoznak el némi áldozattól egy törekvő, fejlődni akaró szegény város szerény kívánságai elől.

A küldöttség megéljenezte a miniszterelnök válaszáat, ki ezután elbeszélgetett a küldöttséggel, melynek rendén azt a kijelentést tette, hogy sajnálja, hogy az ország ezen keleti részét, a székelységet nem ismeri.

— Kegyelmes uram, most éppen egy főgimnázium felszentelésére készülünk, legjobb alkalom volna a lejtővelre — jegyezte meg *Haller* János gróf főispán.

— Bizony az jó volna, de nem lehet — válaszolt a miniszterelnök. — Most kezdődik csak az igazi munka, s így nagyon el vagyok foglalva. Különben a székelység olyan messze is van innen — tette hozzá nevetve a miniszterelnök, — hogy amikor a kormányok odáig eljutnának, megbuknának.

A miniszterelnök hon motja érthető derűtséget keltezt, s ezen kedves hangulatban vett aztán a miniszterelnök kedélyes búcsút a küldöttségtől.

A küldöttség hétfőn délelőtt 10 órakor tisztelgett *Székely* Ferenc igazságügyi miniszternél, ki a küldöttséget a renováció alatt levő igazságügyi miniszterium miniszteri fogadó termében fogadta.

A küldöttségben, melyet most is *Haller* János gróf főispán vezetett, résztvettek: *Dr. Valentsik* Ferenc, *Dr. Heltai* Ferenc, Gróf *Haller* József országgyűlési képviselő, *Dr. Sebesi* János alispán, *Gottárd* János polgármester, *Mikes* János gróf, *Szó* Gáspár, *Becsek* Aladár, *Hlatky* Miklós, *Szombatfalvy* Lajos, *Dr. Pál* Ernő, *Simó* Mátyás, *Szebeni* Antal és

Szeles Dénes képviselőtestületi tagok, mint a város kiküldöttjei.

Haller János gróf főispán nyújtotta át a város kérését a miniszternek, ismertetvén az abban kifejtett azon szerény óhaját, hogy az igazságügyminiszter építtesse meg a már kijelölt és a város tulajdonát képező telken az új igazságügyi palotát, amennyiben a jelenlegi épület sem a jogkereső közönségnek, sem pedig az igazságügy érdekeinek nem felel meg. A város hajlandó másfél hold telket ingyenesen átengedni, csupán azt köti ki, hogy a jelenlegi törvényszéki épület a város tulajdonába menjen át, sőt ezért is fizet 40 ezer koronát. A város ezzel erejét meghaladó áldozatot hoz. Ezen terv megvalósításával a városnak egy területe kapcsolódik bele a forgalomba a felépíthető lesz itt két iskolája is.

Székelly Ferenc igazságügyminiszter kegyesen fogadta a küldöttséget, s kijelentette, hogy az ügyet ismeri, s gondja van rá, hogy folyamatba jöjjön a tárgyalás. Ugy véli, hogy a város ajánlata méltányos, s így ha megfelelő értéket kap, hajlandó a telket átvenni és az épületet átengedni. Eleget járunk — úgy mond — koldus tarisznyával, azonban e szegény városnál azt megtölteni nem vagyunk hajlandók. Nem kívánhatunk áldozatot ott, hol a szegénység az ur. Más az eset például egy olyan városnál, mint Versecz, melynek 5000 hold földje van; ott bizony nem sajnáljuk a koldus tarisznyát eltartani.

Dr. Valentsik Ferenc országgy. képviselő itt megjegyzi, hogy Székelyudvarhely városnak 14 hold földje és 500 ezer korona adóssága mellett 70 %-os pótdadóval kell küzdenie; a kérdés megoldásával késlekedni nem lehet.

Székelly Ferenc igazságügyminiszter: Mindent rá lehet fogni, de, hogy lassan intézném el az ügyeket, azt nem. Ugy értesült azonban, hogy az épület többet ér, azonban ennek dacára rajta lesz, hogy a kérdés megoldást nyerjen. Megjegyzi végül, hogy az új törvényszéki palota építéséhez nem lehet hozzá fogni, mivel a pénzügyminiszter az ország szegény helyzetére való tekintettel, mindössze 400 ezer koronát bocsátott ilyen célokra rendelkezésére, azonban már a jövőben beállítható lesz a költségvetésbe a szükséges összeg.

— Megelégszünk kegyelmes uram egyelőre azal is, ha ilyen irányban megtörténik a döntés — jegyezte meg Haller János gróf főispán.

A miniszter ezután elbeszélgetett a küldöttség tagjaival, melynek rendén azon nézetének adott kifejezést, hogy Erdélyre, tekintettel a sármási földgazokra, nagy ipari jövő vár. Ezután szívélyes bucsút vett a küldöttségtől, mely megéljenezte a minisztert.

A kereskedelemügyi minisztert kereste fel most a küldöttség. Hieronymi Károly miniszter a kereskedelemügyi miniszteriumban levő hivatalos helyiségében fogadta a küldöttséget. Haller János gróf főispán ismertette a város azon kérését, mely az utáthelyezésre vonatkozik, s amely oda irányul, hogy a kereskedelemügyi miniszter helyezze át a parajdi törvényhatósági ut kiinduló szakaszát, vagyis építtesse meg a piactérről a Sztferenczrendiek előtt és Küküllőn csaknem a szombafalvi templomig vezető törvényhatósági utat, vashiddal együtt, amely ca. 120 ezer korona költséget igényel, vagyis 10 éven keresztül emelje fel a vármegye utdotációját 13.000 koronával.

Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter válaszában kijelentette, hogy alig hiszi, hogy ez nagyobb nehézségbe ütközne, noha megjegyzi kívánja, éppen egy város küldöttsége előtt, hogy utat fentartani, létesíteni áldozat nélkül nem lehet. A mostani megyei utadó olyan csekélység például a külföldi 30—40 %-kal szemben, hogy szóba sem jöhet. A jó ut mindennél jobban kifizeti magát, s így helyes megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy a jó utakért áldozatot kell hozni. Kijelentette azonban, hogy ezt általánosságban mondja és nem a mostan betejestett kérésre vonatkoztatja.

— A székelység a terhek nyomása alatt most is nagy mérvben kíváncsol, miután ipara nincsen — jegyezte meg a küldöttség egyik tagja.

— Hagyjuk csak ezt, — válaszolta a miniszter, — mert a székelység azzal a munkával, melyet Amerikában kifejt, itthon is vagyont gyűjthetne.

Éppen távozóban volt a küldöttség, melynek minden egyes tagjától bucsút vett a miniszter, mikor megérkezett Heltay Ferenc, ki, mint a szomszéd kerület képviselője, szintén azon kéréssel fordult a

miniszterhez, hogy a küldöttség kérését teljesíteni szíves legyen.

— A dolgot valahogyan rendbe hozzuk — válaszolt a miniszter, s megegyeszer bucsút vett a küldöttségtől.

A küldöttség a legszebb reményekkel távozott a miniszter szobájából.

Délben a Pannonia-szálló külön éttermében Haller János gróf főispán a küldöttség tagjait ebédre vendégeül látta.

A ref. kollegium tervpályázatai.

Székelyudvarhely, okt. 7.

A székelyudvarhelyi reform. kollegium előjárósága által a főgimn. épületére hirdetett tervpályázat bíráló bizottsága Budapesten, szept. 26—okt. 1. napjain megtartott ülésében bírálta felül a beérkezett pályamunkákat. A kollegium részéről Csaradny Zalán gondnok, Szabó András tanár, gazd. felügyelő, az erdélyi ref. egyházkerület részéről Gere Kálmán áll. épít. műszaki tanácsos, a Magyar mérnök- és építész-egylet részéről Orbán Jenő műépítész és végül az Építőművészek szövetsége részéről Hikisch Rezső építőművész voltak jelen.

Tárgyalásra a pályázatban kitűzött határidőig beadott összesen 17 pályamunka. Ezek a beérkezés sorrendjében a következők: I. Kis Gergely, II. Fekete körben világos háromszög III. Praedestinatio, IV. Székelyföldön, V. Erős várunk, VI. Rózsa, VII. Székelyföldön, VIII. Fekete körben piros csillag, IX. Avenue, X. Reformáció, XI. Pithagoras, XII. Erős várunk, XIII. Sötét kék mezőben világos kék csillag, XIV. Egyfűlűes bélyeg, XV. Székelyudvarhely, XVI. Calvin, XVII. Sion — jellegkkel.

Miután ugyanazon jellegével két-két pályamunka volt jelölve (IV—VII. és V—XII) ezeknek jelzését a bizottság megkülönböztetésül A., illetve B. jegyekkel egészítette ki. (IV. sz. Székelyföldön A., VII. Székelyföldön B., V. Erős várunk A., XII. Erős várunk B.)

A tervek részletes átvizsgálása és a főszerzők felállítására utána a bizottság mindenekelőtt kiválogatta és a részletesebb bírálat alól egyhangú határozattal kivonta azokat a terveket, melyek ugy rajzbeli előállítás tekintetében, mint alaprajzi elosztásukra nézve szemmel láthatólag gyenge munkák, vagy olyan alapos hibákat tartalmaznak, hogy díjazás tekintetéből a többi munkákhoz képest számba nem jöhetnek. Ezek a II., III., VI., XII., XVII. számú tervek. A IX. sz. tervre nézve pedig, mivel egyes részeiben a programtól eltért, megállapította a bizottság, hogy csak annyiban veszi bírálat alá, amennyiben az iskola későbbi fejlesztése és másrészt városrendezési szempontból nagyon értékes eszméket és becses adatokat tartalmaz.

Az így fennmaradt 11 terv képezte a további részletesebb bírálat tárgyát. Ennél az osztályozásnál már arra fektetett különös súlyt a bizottság, hogy a tervek mentyében oldották meg a feladatot teljesen, vagy csak többé-kevésbé megközelítőleg. Minden tekintetben kifogástalan terv nem találtatott, de 4 terv jóval kiemelkedik a többiek közül s így e 2-ik osztályozás két csoportot eredményezett: az egyik csoportba az V., VII., VIII., XIII., XIV., XV., XVI., a másikba az I., IV., X. és XI. sz. tervek foglaltattak, utóbbiak mint a szűkebb választás megejtésére alkalmasak. Az első csoportba foglalt tervek bírálatát általános és csak a sarkalatos kifogásokat öleli fel, az utóbbiaké részletesebb s az előnyök és hátrányok feltüntetése mellett az összehasonlítás alapján is eszközöltetett.

V. sz. terv. *Erős várunk.* A tanterem világítását a kevésbé előnyös oldalra helyezi; főlépcsőjét a bejáratától távol. Folyosója nagy részében csak másodrendű világítást nyer. A játszótér az épületnek czélszerűtlen elhelyezésével megszükiti; főhomlokzatán egy nagyon költséges és az iskola jellegének meg nem felelő és az iskola céljain kívül eső magas tornyot létesít. Homlokzatának a játszótér felőli kiképzése zavaros.

VII. sz. terv. *Székelyföldön.* B. Sarkalatos hibája, hogy a tornacsarnok elé annak egész hosszában egy szárnyat épít. Mialatt azt a játszótérrel izolálja és elsőtétíti a játszótérre pedig deformálja. A tanterem nagy részének megvilágítása ennél a tervnél is a kevésbé előnyös oldalról történik. A konviktsusi étterem és konyha, valamint a szolgálakás elrendezése is czélszerűtlen. Homlokzati kiképzése tetszetős, jó formaérzékre vall.

VIII. sz. terv. *Fekete körben piros csillag.* Főbejárója és előcsarnoka szűk. A mellékhelyiségeket és mellékfűzőket a játszótér felől, a honnan az épületre főbb perspektíva nyílik, egy harmadik tractusban helyezi el, mialatt a homlokzat kedvezőtlen kiképzést nyer, a játszótér pedig deformálódik. A konviktsusi helyiségeinek elosztása czélszerűtlen, különösen mert az éttermet négy külön helyiségbe osztja el. A tanterem közét megvilágítás szempontjából a kevésbé előnyös oldalra helyezi el. Homlokzatának külső kiképzése nem megfelelő.

XIII. sz. *Sötét kék mezőben világos kék csillag.*

Lépcsőházi előcsarnoka túlzottan nagy és helypazarlással létesült. A folyosó hátsó része csak másodrendű világítást nyer; a klozeteknél nincsenek szellőztetőterek; a konviktsusi helyiségek és szolgálakás elhelyezése nem sikerült, különösen, mert a konyhát a főhomlokzaton helyezi el. Homlokzati kiképzése nem felel meg a feladat méltóságának.

XIV. sz. *Egyfűlűes bélyeg.* Főelrendezése nem elég czélszerű, mert a tanterem megvilágítása a kevésbé előnyös oldalra esik, az úrszékszoport pedig a játszótér felőli oldalra. A Batthyány-tér felől az amugy is keskeny homlokzat egy erősen kiugró kiszögellés folytán kellemetlen beuymást tesz.

XV. sz. *Székelyudvarhely.* A helyszínrajznak téves felfogásán épített fel az egész elhelyezés, mert a telek határvonalára épít s e miatt nem létesíti a kívánt székérbejárót. A tanterem megvilágítása is a délnyugati oldalról czélszerűtlen, míg a konviktsusi helyiségek megoldása, amennyiben az étterem a mellékhelyiségek konyha stb. fölé helyeztetik, programellenes ugyan, de elég czélszerű elrendezésnek mondható. Homlokzati kiképzése, a tömegek elrendezése és csoportosítása művészes.

XVI. sz. *Calvin.* Elhelyezése, elosztása czélszerűtlen, mert egy szárnyat a tornacsarnok elé épít, mialatt a játszótérrel is megszükiti. Klozetcsoportjának nincsen szellőztető előtere. A folyosók egy része másodrendű világítást nyer. Könyvtára nagyon távol esik a bejáratától — az épületnek legtovábbi részére. A konviktsusi helyiségek elhelyezése is czélszerűtlen. Külső kiképzése tetszetős.

A szűkebb körű választásra alkalmas tervek a következők:

I. sz. *Kis Gergely.* Általános alaprajzi elrendezése főbb vonásokban megfelel a program követelményeinek. Szabályos és tágas játszótérrel hagy fenn s a tornatermet is szerves kapcsolatba hozza az iskolai épülettel, bár erre a célra annak egyik ablakát bejáróul elveszi. Batthyány-tér felőli bejárója iskolai célokra keskeny, a régi épülettel való összekötő folyosója kellőképp nincs megvilágítva a kétkaru lépcsője is erre a célra keskeny. A konviktsusi konyha elhelyezése az udvar felől a tanterem alatt czélszerűtlen. Az étteremhez való közlekedés kifogás alá esik, mert a tanulóknak a központi fűtés, fás pincze és szolgálakás előtt kell eljárniok. A szolgálakás a főbejárat mellett, az anyagpincze a főhomlokzat alatt, ahol székérközlekedés nem lehetséges rosszul van situálva. Administratívális helyiségei s a szertárak elhelyezése a követelményeknek megfelel; nagy hiba, hogy a fizikai terem nem kap megfelelő világítást. Batthyány-tér felőli homlokzata elég tetszetős. Beépítés 22633 m³. Összköltség 339,500 kor.

IV. sz. *Székelyföldön.* Általános elhelyezése czélszerű. A régi épülettel való összeköttetése igen jó, valamint a klozetcsoport elhelyezése is. Az adminisztratívális helyiségek, szertárak és tanterem elhelyezése kifogástalan. Batthyány-tér felőli bejárója keskeny, a konviktsusi mellékhelyiségek megoldása sikerült, de étterem jóval kisebb az előirt méretnél s az étterem hozzáférhetősége is czélszerűtlen, mert az anyagpincze, szolgálakás és központi fűtés helyisége előtt kellene a tanulóknak eljárni. A szolgálakásnak és anyagpinczének elhelyezése is a főhomlokzat alatt ugyanazon okból mint az I. sz. tervnél czélszerűtlen. Mellékfűzője szűk. Batthyány-téri homlokzatánál a symmetria kedvéért feláldozza a főbejárat helyes betorkolását az előcsarnokba. Hogy szélesebb homlokzatot nyerjen az óvoda felől, részben idegen (közös) területre ment át s ezzel tűzfalak is létesít, ami szépsézet hatás szempontjából kifogásolható. Játszóter felőli homlokzata nemes egyszerűséget mutat. Beépítés 22778-60 m³, összköltség 341,679 kor.

X. sz. *Reformatio.* Általános elhelyezése jó, szép torna- és játszótérrel és mellékudvart hagy fenn. A tornatermet szerves kapcsolatba hozza az iskolai épülettel. Bejáró szép és tágas előcsarnokba vezet, de e bejáratnak szabadon álló lépcsője már czélszerűtlen. A régi épülettel való összeköttetése jó. Az étterem elhelyezése dicséretes, a konyhát a többi konviktsusi helyiségekkel együtt külön épületbe helyezi, hogy az iskolai helyiségeket a konyhaszagtól teljesen mentesítse s az étel behordására thermophortolókokocsit ajánl. Az adminisztratívális szolgáló helyiségek, tanterem és szertárak elhelyezése kifogástalan, különösen sikerült a könyvtár, továbbá a kép-, érem és régiségár elhelyezése, melyek közvetlenül a főlépcsőház mellett könnyen hozzáférhetőek a nagyközönség részére is. Hátránya, hogy a tanári kézi könyvtár az előirt méretnek csak felénnyel tervezte. Lényeges kifogás alá esik a klozetcsoport, mert bejárása a mellékfűzőházi pihenő keresztül van s alatta vezet el a kocsit áthajtót is. A főközlekedési folyosó az előirt méretnél keskenyebb, a szolgálakás bejárója az udvari kijáróval közös, ami hygienikus szempontból kifogásolható. Batthyány-téri homlokzatán az ablakok elrendezése nem egyezik az alaprajzzal. Homlokzati kiképzését illetően az előirt összegkeretében egyszerű eszközökkel kíván hatni, ami sikerült is. Architectura tekintetében tömeghatásra fekteti a fűsúlyt. Ezt tehetséggel oldotta meg. Beépítés 19242-27 m³. Fedett tájáró 270-80 m². Lépcsőfeljáró 24-64 m². Összköltség 292,032 45 kor.

XI. sz. *Pithagoras.* Általános elhelyezése sikerült, mert szép játszótérrel s azonkívül az óvoda felől elég tágas mellékudvart létesít. Főbejárója ugy méreteiben, mint elhelyezésében az összes tervek között a legelkerültebb. Folyosója világos és tágas

A konviktus helyiségeinek csoportosítása igen sikerült, kivéve a konyhát, melynek ablakai a játszótér felé és a tantermek alá esnek. A szolgalakás elhelyezése a többi helyiségektől elkülönítve nagyon előnyös. Összekötötté a régi épülettel czélszerű, csak-hogy erre a czélra a régi épületből jelentékeny területet foglal el.

A tornacsarnok szertárának ablakát elfalazza. Az adminisztratív helyiségek elhelyezése csak annyiban esik kifogás alá, hogy a tanári tanácskozót az igazgatói irodától távol helyezi el. A tantermek elhelyezése követelményeknek megfelelő, egyedül a természetrajzi dolgozó nem kap czélszerű világítást. Klozetcsoportjainak elhelyezése kifogástalan. Művészi kiképzése az összes tervek között a legikerültebb. Beépítés 19,650 m², összköltség 294,750 korona.

A IX. sz. terv (Avenue), mellyel a bíráló bizottság külön foglalkozott értékes és ötletes gondolatokat tartalmaz úgy az iskola későbbi fejlesztése, mint városrendezési szempontból. Az új épületet a régi épülettel, a régi épület egy részének stíluszerű átépítésével hozza szorosabb kapcsolatba s csak a középrizalitot tervezti két emeletre, hogy a homlokzat a Kossuth-utca felől megnyitásra ajánlott avenuen, amelynek tengelyébe esik, kellően érvényesüljön. A jövőre való tekintetből két fölépcsőházat is tervez, egyiket ezen megnyitandó utca tengelyi irányában, másikat a régi épülettel való összeköttetésnél, a régi épület jelentékeny részének bevonásával. Az átépítéssel kapcsolatosan a programban elő nem írt feladatot kíván megoldani az igazgatói lakásnak, üzlethelyiségeknek elhelyezése és létesítésével, ami a pályázatot hirdető kollegiumra nézve nagy értékkel bír. Egyéb tekintetben a bizottság, bármennyire méltánylandók is a felvetett fejlesztési módokat, ezt a tervet a tervpályázati szabályzat V. 18. p.-nak figyelemmeltartása mellett bírálat alá nem vehette s a díjazásból kizárva már eleve legfennebb megvásárolhatónak minősítette.

Ezek után a bizottság megállapítván a tervpályázat eredményességét elhatározza, hogy a pályadíjakat kiadja és pedig az első, 1500 koronás pályadíjat *szótöbbséggel* a *Püthagoras* jellegű tervnek, a második, 800 koronás pályadíjat *egyhangulag* a *Reformatio* jellegű tervnek.

Végül a *Kis Gergely* és *Székelvöldön A.* jellegű terveket dicséretben részesíti s azoknak megvételét a pályázatban kitűzött 400—400 kor. díjért *egyhangulag* elhatározza, valamint jövőre vonatkozó értékes eszméiért és becses adataiért szintén *egyhangulag* az *Avenue* jellegű terv megvételét is a 400 kor. vételáron.

E határozathozatal után ugy a díjazott, mint a megvett pályatervek jelgés levelei felbontatván kitűnt, hogy az első díjat *Magyar Vilmos*, budapesti építész nyerte el, a második díjat *Kotál Henrik*, budapesti építész. A megvett pályatervek szerzői: a *Kis Gergely* jellegű tervé *Dvoracek* Lajos, medgyesi építész, a *Székelvöldön A.* jellegű tervé *Rács* Mihály, kolozsvári építész és végül az *Avenue* jellegű terv szerzői *Papp Gyula* és *Szabolcs Ferencz* budapesti műépítészek.

HIREK.

Székelvudvarhely, okt. 9.

Jótekonysági adó.

Valahányszor közeledünk a télhez, fölfedezük a nyomort. És megindul a sok különféle egyesület, asztaltársaság munkája. Itt ingyen osztogatnak kenyert, ott ingyen tejet adnak a kisdékeknek, amott felruhazzák a szegény iskolás gyermekeket. Sok jó szív talál gyönyörűséget e munkában. Nincs vége-hossza a jótekonyczélú eladásoknak, koncerteknek, táncmulatságoknak. Aki látja ezt a nyüzsgést, sürgést-forgást, azt kell hinnie, hogy a sokféle munka diadalmassan legyőzi a nyomort. Csak tévedésből történhetik, ha valahol nem szárad föl a nélkülözés által kiszajtolt köny...

Nem gunyoljuk a jótekonyságot. Az az álláspont, hogy nem szegény ügyet kell teremteni, hanem okos gazdasági politikával meg kell előzni a szegénységet, helyes; de a tényleges meglévő szegénységgel ezt a tant szembeszegezni nem lehet. Aki a nyomornak aranyigazságokat ad, jobban tenné, ha inkább akárcsak egy fillért venne ki a zsebéből. Amíg az állam nem ismeri föl igazi hivatását, a nép boldogítását; amíg a ferde társadalmi rend, a gazdasági igazságtalanság fentartja a szegénységet és nyomort, a jótekonyság gyakorlása kötelesség.

De háborút csak rendszeresen lehet viselni. Az a rendezertelen, össze-vissza dolgozó jótekonysági akció, mely most országszerte folyik, sok jót tehet, de gyökeresen nem támogatja meg a nyomort. Amellett bénítja e munka hatályosságát az a körülmény, hogy kizárólag a középosztályra, sőt még a módosabb kispolgárságra is nehezedik a jótekonysági adó. Előkelő urak szívesen vállalnak protektorátust, de nem igen nyitják ki erszényüket.

Érdekesek e jelenség megvilágítására az asztaltársaságok. Egyszerű iparos, kereskedő, tisztviselő emberek minden összejövetelüket azzal kötik össze, hogy gyűjtenek a szegények javára. Ismerünk olyan asztaltársaságokat, ahol díjnokok és hasonló szerény sorsu emberek rakják össze buzgalommal a hideg tél idejére filléreiket, hogy segítsenek azokon, kik még náluk is szegényebbek. Az egyesületek legnagyobb részben a középosztály révén jutnak jövedelemhez. Ha akad is itt-ott egy gazdagabb polgári maeczenas, az igazán gazdagok nem adóznak képességük szerint és tul sokan vannak, akik a mindennap működő jótekonyság terbeitől diszkrétan visszavoulnak.

A magyar jótekonyság tehát egyfelől rendszerelen, másfelől terhei aránytalanul oszlanak meg és így fejlődése határolt, mert a középosztály áldozatkézsége nem pótolhatja a többiek zsugoriságát. E rendszeretlenség és aránytalanság következménye, hogy a jótekonyság nem teljesítheti elsőrangú feladatát, a szegények házi tűzhelyének védelmét és fenntartását. Ez a jótekonyság szétzilálja a családot, elválasztja a szülőket és gyermekeket; megfélekedik arról, a szegény csak addig tisztas, míg otthon segítyezik, míg tűzhelyét föl nem dűlják.

Ezer és ezer eset merül föl, midőn a hibáján kívül rossz sorba jutott családok kis segítséggel kilábalhatna a nyomorból. Az tudja ezt legjobban, akit a szegények közvetlenül bizalommal fölkeresnek és aki előtt kitarják lelküket. Az egyiknek elakarják venni adóba vagy adósságba csekély értékű butorát, mely neki minden, mert házi tűzhelyének tisztességét, létét jelenti. A másik heti lakó és reszketnie kell, hogy a házi ur kiteszi az utcára, mert most nem fizethet bért, hiszen nincs munkája. A harmadik állást keres, de lerongyolódott, nincs ruhája, hogy bemutatkozhasseék. A negyedik el akar innen utazni, hogy munkát találjon, de nincs meg az utiköltsége. Ki tudná elsorolni azt a sok változatot, melyben a szegénység, nélkülözés megjelenik, nem is szólva azokról, akik állandó segítyre szorulnak, mert munképtelenek?

Hová küldje az ember a szerencsétleneket? Rajtuk sem segít az ingyen kenyér és gyermekfelruházás. — Ah! de ott van a város!

Erről a pontról azonban jobb lesz hallgatni. Például a nagylelkű Székelvudvarhelyi képviselőtestület néhány száz forintot ad az előjáróság rendelkezésére, hogy ezzel etessék a nyomort. Osztanak is ki nagy summákat. Ki tíz koronát kap, ki ötöt, de arra senkinek sincs ideje, hogy komolyan meghallgassa keserveit és törődjék sorsával.

Megérkezünk hát a jótekonyság nagy sebéhez. Városainknak nincs szegényügye. A képviselőtestület mindent a társadalomra biz és önmaga, csikorgó hideg tél idején is, csak malasztot és áldást ad.

Ime, a Nőegylet tudtunkkal még a múlt évben átírt a képviselőtestülethez, hogy nemes munkájához a városi is járuljon némi évi segítylyel. És a képviselőtestület? Hja, neki külön megvan a szegényalapja, lássa a Nőegylet, hogy mit akkor, ahelyett, hogy sietett volna a kérésnek eleget tenni. Odabenn dikciózni, bizottságokat alakítani tudnak, de mire mindez végre jár, itt a tavasz és segít a jó Isten.

Ezt a szánalmas, ezt a nyomoruságos helyzetet tovább tűrni nem lehet. Rendet, egységet kell teremteni a jótekonysági ügyben és arányossá kell tenni a jótekonysági terhek viselését. Az ut, mely ide vezet: a szegényügy városi szervezése és a városi jótekonysági adó. A progresszív jótekonysági adó megadná a pénzforrást a szegényügy okos, egységes és nagyszabású rendezésére. Így utólérhetőnek az előkelő szökevényeket, akik a szegénynek nem adnak egyebet, mint azt a kegyet, hogy ingyen bámulhatják meg leereszkedő modorukat.

Kinevezés és áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ferenczy Róza zsigmondtelepi magániskolai okl. tanítóőnt a lelei (Csanád-m.) áll. iskolához rendes tanítónővé, Bálint Balázs lókodi Csergő Venczel Miklós bétai, Kiss Mózes abásfalvai, Kendi István kénosai községi iskolai tanítókat, az ottani községi iskolákból államivá szervezett iskolákhoz, állomás helyeiken való meghagyással — állami rendes tanítókká nevezte ki. Szász Ferencz eltávoztával megüresedett siménfalvi áll. el. isk. tanító állására János József siklódi áll. tanító helyezettett át. Asztalos Ferencz medeséri áll. tanító a felsőrákosi áll. el. iskolához helyezettett át.

Uj faiskola felügyelő. Dr. Sebesi János alispán *Darkó* Lajos székelyszentmiklósi tanítót a kereszturni járás területére Szász Ferencz lemondásával megüresedett kerületbe, faiskolai felügyelőnek nevezte ki.

Választás előtt. A vármegyei közgyűlések iránti nagyobb érdeklődést közéleti tényezőként ritkán volt alkalmunk kiemelni. Ezuttal megállapíthatjuk, hogy a közelebbi közgyűlést iránt mégis nagyobb érdeklődéssel vannak a vármegyei körökben. Az érdeklődés központjában természetesen azok a választások állanak, a miket az udvarhelyt járás főszolgabírói állásának betöltéséért kell megtenni. Magára a főszolgabírói állásra ugyan csak *Szabó* Gábor első aljegyző pályázott, s így a jövendő főszolgabíró személyével már előre tisztában lehetünk. Abban a tekintetben is kialakultak a vélemények, hogy az ekként megüresedő első aljegyzői állásra dr. *Keith* Ferencz eddigi második aljegyző lépjen elő. A második aljegyzői állásért azonban már küzdelem lesz, melyet a megyének egyformán kedvelt két tisztviselője, *Szabó* Endre, harmadik aljegyző és *Lukácsffy* József árvászeki jegyző fog vívni egymással. Táboruk az előjelek szerint egyenlő erejű, s pár szavazaton fog műlni, hogy ki lesz közülük a győztes. Bármelyik előlépésével egy megyei aljegyzői állás üresedik meg, melyre a törvényhatósági bizottság legtöbb tagja dr. *Gyárfás* Pál tb. szolgabírót szándékozik bevinni. Dr. *Gyárfás* jeles előképzettségű fiatal ember, kinek jogtudori oklevele van, buzamosabb ideig volt ügyvéd és közjegyzői irodában gyakorlaton, s így széleskörű áttekintést és jogászai alaposágot tud vinni a hivatali pályára is. Ilyen körülmények között az a tény, hogy őt most a törvényhatóság tisztviselőjéül választja, magára a törvényhatóságra nézve is nyereséget fog jelenteni. A választó közgyűlés tárgysorozatában különben van még több érdeklődést keltő pont is, több szabályrendelet, a vármegye költségvetése, stb. A póttárgysorozat pedig jövendő, újabb választásokra is kilátást nyújt, amennyiben *Gálffy* Kálmán székelykeresztúri főszolgabíró nyugdíjazás iránti kérését kell a közgyűlésnek elintéznie, a mi bizonyára egyhangulag fog történni.

Székelvudvarhely tankötelesei. A városi 6—11, illetve 12—14 éves tanköteles növendékek összeírása befejezést nyervén, megállapíthatjuk, hogy beiratkozott 6—11 éves fiu 562, leány 412, összesen 974 mindennapi tanköteles és 12—14 éves fiu 221, leány 94, összesen 305, iparostanonc pedig 215. Nem iratkozott be még ezideig 6—11 éves fiu 67, leány 72, összesen 139, 11—14 éves fiu 44, leány 154, összesen 198, iparostanoncz pedig 70. Tehát összesen az ezideig be nem iratkozottak száma a mai napra még 407. Jelentékeny — szám, mely hisszük, hogy a tankötelezettség végrehajtásával megbízott városi hatóság erélyes eljárása folytán mielőbb elapad.

Halálozás. Egy derék urinő zárta le örökre szemet: özvegy csikszentmártoni *Szabó* Albert 48/49-iki honvédszázados özvegye, született nemes *Blaumann* Aloysia élete 84-ik, özvegyiségének 39-ik évében, folyó hó 1-én boldog álomban elhunyt. A nemes utólérhetően jó és gondos lélek elszállott a küzdelmek teréről, ahhoz a gondviselő Istenhez, kiből keresztyéni alázatossággal bizott utolsó percig és a ki őt özvegyiségében, a gyermeknevelés gondjai között akként segítette, mint az evangéliumi özvegyet, a kinek maroknyi liszje és cseppnyi olaja el nem fogyatkozott. A megboldogult derék nagyszonyt f. hó 3-án temették el a róm. kath. egyház szertartása mellett vejének, *Jancsó* Lajos esperesnek házából Marosujvárt. Halálával gyermekeit: özv. Borosjenői *Boross* Elekne, szül. Csikszentmártoni *Szabó* Izabella, Csikszentmártoni *Szabó* Albert m. kir. közjegyző, Csikszentmártoni *Szabó* István ny. m. kir. honvédezedes, Csikszentmártoni *Szabó* Adrienne férj Kézdivásárhelyi *Jancsó* Lajosné, csikszentmártoni *Szabó* Ilona, Csikszentmártoni *Sattfeld-Szabó* Sándor okl. gyógyszerész és számos roknt borított gyászba.

Az udvarhelyi református egyházmegye október hó 19-én, d. e. 9 órakor, Székelvudvarhelyen, a ref. kollégium nagytermében *Vajda* Ferencz esperes elnökletével rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Ima. 2. Elnöki megnyit. 3. Névsorolvasás és megalakulás. 4. Uj lelkészek bekebelezése és felszentelésre ajánlása. 5. Bizottságok kiküldése. 6. A tárgysorozat megállapítása. 7. Jelentések: a) az esperesi vizsgálatról; b) az egyházmegyei tanács működéséről; c) a számadások ellátásáról; d) a tanügyi állapotról; e) az egyházmegyei számadás megvizsgálásáról; f) a lelkesítő nyugdíj- és gyámpénztárról; g) az orsz. közalapról, 8. Mellékfoglalkozások engedélyezése. 9. Az 1911. évi egy-

házközségi költségvetések tárgyalása. 10. Az egyházmegye 1911. évi költségvetésének megállapítása és a róvatalok kivetése. 11. Segélykérvények tárgyalása. 12. Az egyházmegye 1909. évi számadásának jóváhagyása. 13. Időközben jöhető ügyek és indítványok póttárgysorozat szerint előterjesztve.

A megyei virillsek névsora. Az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a rendelkezése szerint a megyei legtöbb adófizetők névsorának összeállításához a vonatkozó kimutatók az illetékes adóhivataloktól az alispáni hivatalhoz beérkeztek. E kimutatók folyó hó 11-ig a törvényhatóságok levéltárában közszemlére vannak kitéve s így, az érdekeltek azokat a hivatalos órák idején megtekinthetik, s azok ellen esetleges észrevételeiket és felszólalásait megtehetik.

Szülői értekezlet. Az egyházban való tanítás érdekében igen népes és rendkívüli érdeklődés mellett tartották a székelyudvarhelyi állami elemi iskolákba járó tanulók szülői, a tanítótestület meghívása folytán, Kovács Dániel kollégium tanár elnöke mellett szülői értekezletet e hó 2-án délután az állami fiúiskola helyiségében. Gyermes Mihály igazgató-tanító figyelemmel hallgatott részletezéssel ismertette egy a most érvényben levő megosztott délelőtti és délutáni, mint a délelőtti egyházban való tanítás előnyeit és hátrányát. A mint monda, állást nem foglal, indítványt nem tesz sem a most érvényben levő rendszer további megtartása, sem az egyházamos tanítás behozatala érdekében, csupán a társadalmi helyzet és az egész vonalon az új munkabeosztás intéz. szavának engedve óhajtott a tanítótestület e tekintetben a szülők megnyilatkozását hallani, hogy a felsőbb hatóság jóváhagyása mellett, esetleg az elemi iskolai tanítás is e szerint rendeztessék el. A nagyszámú és mindenki társadalmi osztályból jelen levő szülők igen behatóan és érdemlegesen vitakoztak a felvetett kérdés felett, s csaknem egyhangú és valószínűleg lelkesedéstől áthatott hangulattal foglaltak állást az egyházban való tanítás behozatala mellett, mely elismerésüket fejezve ki a tanítótestületnek, hogy alkalmat adott ezen megérett kérdésben való véleménynyilvánításra, s felkérte az értekezletet az elnökséget, hogy ezen határozat értelmében járjon el az áll. iskolák gondnokságánál. A tanítótestület az október 3-án tartott rendes értekezleten e tekintetben szintén az egyházban való tanítás mellett foglalt állást és ez ülésen el is készítette az óra-rendeket ez alapon. Abban a reményességben vannak ugy a szülők, mint a tanítótestület, hogy a good-nakági határozat után a kir. tanfelügyelő jóváhagyja ezen rendszerváltoztatást és folytatólag, általános közörmű és megelégedéstől kísérve egyházban történik az állami el. iskolákban is a tanítás.

Tudomásul. A következő sorok közlésére kértek föl. A ref. kollégium-épület *tervpályázatai* az intézet nagytermében október 10—16. napjain, vagyis a jövő hét folyamán ki lesznek állítva, hol Szabó András gazdasági felügyelő-tanár közbejöttével megtekinthetők. *Az igazgatóság.*

A színház. A hirdett időnél egy nappal korábban, pénteken, kezdte meg Szilágyi Dezső színtársulata előadásai sorozatát. Bemutató előadásaként *A dollárkirálynő*, Fall bájos zenéjű operettje ment. A szcenirozás meglepően hiányos voltától és a sötétségtől eltekintve, mely lehangoló benyomást tett a nézőtérre, a szereplők az ut fáradalmait külön-külön feleltetni tudták, azonban az ensemble nagyon megérzett, ugyanarra, hogy a darab jóval 11 óra után ért véget. Vida Ilona a Dasi Gray szerepében kedves szubretnek igérkezett; tisztán csengő hangja, kellemes organuma, dieztlingvált játéka joggal biztatnak erre. Szépen énekelte Radó Anna az Alice szerepét. Hatalmas és tiszta hanganyagával föltétlen uralta a színpadot. Jó partnere volt Radványi Dezső, kinek kísé merev játékát pótolta kellemes baritonja. Baranyay Ferencz, mint Hans váltott ki élesen csendülő tenorjával tetszést. Kellemes benyomást tett Fekete Irén könnyed játékaival és szép tánczázával. Szilágyi Aladár, mint John Cauder, ismert szeretetre méltóságát hozta színpadra. Jók voltak Makkai és Máté Gyula, ki Gyöző helyére van szerződve. Tegnap este *Az obsitos* ment, ma délután ugyancsak *Az obsitos*, este Gyimesi vadvirág, hétfőn zónában újra *Dollárkirálynő* megy. Míhez csak annyi megjegyzésünk van, hogy a repertoir megállapítására a direktor ur saját szempontjából nagyobb gondot kell fordítson.

Az országos vásár f. hó 1-én szombaton állott be. A megyeszerte uralgó száj és körműfájás következtében természetesen egyetlen egy szarvasmarhát sem hajtottak fel, s így a baromvásártér üresen maradt, a mennyiben a lóvásár csak gyenge élénkséget hozott a piacra. A kirakóvásár 4-ikén volt, s a baromvásár elmaradása itt kinos reakciót váltott ki. Ehhez járult a zsidóünnep is, s így a gyenge kínálaton csak a még gyengébb kereslet tett tul, s mi a városra nézve igen érzékeny károsodást jelent.

Egy keletázsiai utazó előadása. Zombory J. keletázsiai utazó az áll. főreáliskolában csütörtökön rendkívül érdekes és vonzó előadásban mutatta be Japánt. Ma vasárnap, délután 1/3 órakor a főreáliskola tornateremben még tart egy előadást. Belépő díj 20 fillér. Ez érdekes szép előadást ajánljuk a közönség figyelmébe.

A népszámláló biztosok. Rhédei János a vármegye valamennyi iskolagondnokságához és iskolaszékhöz körlevelet intézett, melyben a közoktatásügyi miniszternek rendelete alapján felkéri, hogy a népszámláló biztosokul kinevezendő tanítókat a népszámlálási munkákat oly módon való beosztására szólítsák fel, hogy a lehetőleg 1911. évi január hó 8-ig bezárólag készen legyen s így ók a tanítást január hó 9-én megkezdhesék. Megjegyzi a körlevéllyel együtt, hogy oly állami és közszégi iskolákban, ahol megfelelő számú tanerő marad működésben és az osztályok nem túltöltöttek, a számláló biztosi minőségben működő tanító osztály-összevonással a többi tanító által helyettesítendő. Rhédei János tanfelügyelő ezen körlevelével egyidejűleg a vármegyei tanítóközvetítő közvetítő rendeletet adta ki: Az 1910. évi népszámlálásról szóló 1910. évi VIII. t.-cz. 3. §-a értelmében nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott elemi iskolákban alkalmazott férfitanítók, tekintet nélkül az iskola fenntartójára, egy számlálókörletben a számlálóbiztosi teendőket ellátását, ha a főszolgabíró vagy polgármester által számlálóbiztossá kinevezettnek, a törvényben biztosított díjazás mellett, fegyelmi felelősség terhe mellett elvállalni és teljesíteni kötelesek. Az 1910. évi népszámlálás végrehajtásáról szóló „Általános tudósítás” 14. §-ának utolsó bekezdése értelmében pedig az esetben, ha felülvizsgálók gyanánt városi tisztviselők s kis- és nagyközségekben kellő képzettségű közszégi tisztviselők megfelelő számban nem állanak rendelkezésre, a felülvizsgálókat azon egyének sorából kell kiszemelni, a kik az utasítás 10. §-a értelmében számlálóbiztosokul való alkalmazására is ajánlva vannak (tehát az elemi iskolai tanítók felülvizsgálóul is alkalmazhatók). Felhívom a tankerület összes elemi népiskolai rendes tanítóit az iskolák jellegére való tekintet nélkül, hogy a mennyiben számlálóbiztosokul és esetleg felülvizsgálóul kinevezetnek, a tisztseget haladéktalanul fogadják el és a teendőik iránt magukat idejében és kellően tájékozotják. Az előidézett törvényszakasz értelmében mindazon iskolákban, illetőleg osztályokban, a melyeknek tanítói a népszámlálásban mint számlálóbiztosok részt vesznek, a tanítás az összeírás napokon, legfeljebb azokban 6 iskolai nappal szünetelhet.

Képsorsolás. A naturalisták és szimbolisták képhiaállítását alkalmával rendezett képsorsjátékon az első nyeresémet Rhédei János kir. tanfelügyelő, a másodikat dr. Himlér Ákos ügyvéd nyerte meg.

Bajok a telephon körül. A nyár folyamán szóváltottuk azokat a tarthatatlan állapotokat, melyek a mi telephonunkat különösen akkor jellemzték, így a késedelmes kapcsolást, a hívás nélküli jelentkezést, s a kapcsolás ügy felejtését, melyeket jó részben a hivatalos helyiség nyomorúságos voltának tudtuk be, kérve a bajok szanálását. Panaszunkat a postahivatal véleményes jelentéssel a kolozsvári igazgatóságnak beküldötte, honnan, mint velünk közlik, az ügyirat a napokban érkezett vissza, melyben az észlelt zavarok a zivatáros időjárás és a városban folyó építkezések következményeként vannak megállapítva; egyelőre a telephonkezelt a gondos és gyors kapcsolásra van utasítva. A mi pedig a postahivatalnak megfelelő és modern helyiségben való elhelyezését illeti, közli az igazgatóság, hogy a jelenlegi helyiség bérlete bár 1917. április 24-ig tart, a hiv. vezető felhivatott, hogy addig is, míg a szerződés lejárna, alkalmas helyiség után tudakozódjék. Hát ez az utóbbi, bizony, tekintve a távirada és telephon-helyiség abszurd voltát, különösen a tisztviselőknek, igen-igen gyenge vigaszt nyújt.

Állati betegségek. Ragadós száj- és körműfájás fellépet járványosan Siménfalva, Oroszhegy, Fenyéd, Oczfalva, Székelybethlenfalva, Fiafalva, Atyha. Felsőszófalva, Lővéte, Kösmöd, Énlaka, Homoródkeménfalva, Homoródszentmárton, Etéd és Recsenyéd községek szarvasmarha állományában, továbbá Kápolnásfalu községnek a Miklósfalu község erdei legelőjén lévő szarvasmarha állományában. Sertés-orbárcz fellépett járványosan Bözödujfalva község sertésállományában.

Tandijkárpótló államsegély. Az 1908. évi XLVI. t.-cz. 8. §-ának rendelkezése értelmében a népoktatás ingyenessége ez évi szeptember hó 1-ével a közszégi és hitfelekezeti iskoláknál is életbe lépett. Az iskola fenntartási (dolgi) szükségletei fedezésére fordított tandijkának és felvételi díjaknak államsegély útján való kárpótlása elrendeltetvén, ezen államsegély kérvényeknek megvizsgálása és felszerelése érdekében Gyermes Mihály székelyudvarhelyi igazgató-tanító „Államsegély kérvény és mellékletei” cím alatt egy minden irányban teljes tájékozást és segédkezet nyújtó utmutatás és mellékleti írlapot szerkesztett és adott ki, melyet 2 kor. előleges beküldése elönében portómentesen küld meg. Ezen munkát, a 4-ik kiadásban most megjelent

Tananyagbeosztási füzetével együtt, az érdekeltek iskolaszékek és tanítók meleg figyelmébe ajánljuk.

x Gróf Monte Cristo reneszánsza. Regények is lehetnek tetszhalottak és Dumas, a regényírók fantaziadus királyja, ha még élne, szemtanuja lehetne az ő Gróf Monte Cristo című regénye új-éledésének. Mostanában világszerte új és újabb kiadásban jelenik meg ez a világhírű regény és hogy a magyar olvasóközönség is meunél szélesebb rétegekben ösmehesse meg a századnak ezt a legnagyobb és legérdekesítőbb regényét, az Uj Idők októberi évnegyedétől kezdve díjtalan melléklet gyanánt juttatja olvasóihoz. A lap minden egyes számához egy-egy ívet mellékel, hogy ovvel is jelét adja, mennyire kedvében igyekszik járni előfizetőinek. Emellett továbbra is kitűnően szerkesztett, magas irodalmi színvonalu lappal szolgál közönségének az Uj Idők. Herczeg Ferencz a felelős szerkesztő mellett a magyar írógárda jelesei az Uj Időket keresik fel műveik színe javával. Bíró Lajos új regényt írt „Nyári Zivatar” címmel és egy ötletes, humoros cikksorozat is indul meg az Uj Időkben „A Jogász Naplója”, amely ugy érezzük népszerűségi dolgában legalább is utol fogja érni az olvasóközönség legkedvesebb „Önkéntes naplóját”. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 4 korona. Mutatványszámot kérésre ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, VI. Andrassy ut 10. szám.

A kath. gimnázium vízvezetőke. Csak nem régiben jelentettük, hogy a róm. kath. főgimnázium új díszes palotája elkészült s rendeltetésének átadatott. Egyben sajnálatlalt említettük meg, hogy a központi fűtésre és vízvezetőkre berendezett épület, s az ugyanígy átalakított fűvelőintézet alighanem bajba jut, a mennyiben a plebánia gazdasági udvarán levő kut, melyből a vízvezetők motorikus erővel nyeri vizét, a tartós szárazság következtében annyira elveszítette vizét, hogy az új épület vízöblítését már be kellett szüntetni. E fölötte aggasztó körülményen segített most Mikes János gróf főesperes, ki a napokban a város küldöttségével Budapesten időzvé, alkalmat talált, hogy a vízhiányt s az azon való segítés módját illetékes férfiakkal közölje. Így a földmivélsügyi miniszterium államtitkárával, Kaznyal, majd a kultuszminiszterium tanügyi referensével tárgyalta meg a dolgot, kik felhatalmazást adtak, hogy a vízvezetőket, mely ca. 10—12 ezer koronába kerül, megépíttessék. A vízvezetőket előreláthatólag a Malom- és Csere-utcákon keresztül építik meg, míg a csatornázás kérdése minden valószínűség szerint akként nyer megoldást, hogy a református kollégiummal együttesen építik meg a most is meglevő, de használatatlan állapotban levő vezetőket, természetesen megfelelő derítő készülékekkel. Ezzel tehát a főgimnázium sok aggodalomra alkalmas szolgáltató vízkérdése, addig is, míg a város vízvezetőke és csatornázása elkészülhet, megoldást nyert.

A vásáron.

Elmentem én a vásárra, Képet keres egy atyafi
Nem néztem én a krajczárra, S a királyét választja ki.
Gondoltam én: élek-halok, Bűszkén mutat aztán rája:
Ma vásár van, vásárolok. „De szép piros a nadrágja.”

Mert hát, kérem szeretettel, Posztót vesz egy asszony télre.
Az asszonynak új kabát kell. „Aztán az ur el ne vesse!”
S az asszonynak új kalap kell, Igy az asszony. Mária „vét” ez
Hogy a... kérem szerettel. S mondja: „Nálunk ez nem
[létezik]”

A vásáron minden szép volt Kocsma előtt egy kosárban
S borzasztó hogy, mennyi nép volt, Őt tojás busult magában,
Volt sok paraszt, volt sok ur is, A kosárban öt tojás volt,
A zanzibári konzul is. Rajtuk — túró kotkodácsolt.

Milyen láрма! „Erre néni!” A turóba collstok dugva
„Tessék legalább megnézni!” S ezen egy új kalap nyugva.
„No még ezt is... ott egye meg...” S mindezeknek a gazdája
Igy is, ugy is tönkre megyek!” Benn idogált a korcsmába.

„Friss a hagyma!” „Almát tessék!” Kéire vágyik egy legényke
„Ezt a bögrét meg ne vessék!” Sok pénzét karikáz el érte,
„Lipi-lapot, képeslapot!” Végén könny futja el szemét
„Bácsi, vegyen új kalapot!” S szidja a zsidó istenét.

Magam is bevásároltam,
Mivel a vásáron voltam.
A tére már nyugodt vagyok,
Nyugodtan éhen halhatok. Pikk.

Szerkesztői üzenetek.

K. O. H. Felhasználjuk.
L. J. P. Soha se tördődjék vele. Egy idegen író gunyosan azt mondja: »Nem azokból a szivességekből szokott az ember meggazdagodni, melyeket ad, hanem azokból a melyeket kap.« Az emberek nem szeretik az olyan lényt, akinek nem kell semmi és akit nem tudnak lekötölni a maguk számára.
Margit. Nincsen igaza. A férfiak a szerelmben nem lehetnek rosszabbak, mint a nők, mert ne felejtse el, hogy 100 férfinak jóval több mint 100 nőre van szüksége, hogy rossz lohessen.
B. D. Nyilkóm—a. A szemrehányás nem jogos. A lap pontosan elmegyen címére, a hiba az ottani postánál van. Mi itt intézkedünk, s kérjük, hogy az esetleges újabb kimaradást azonnal tudassa, hogy a hibás kideríthető legyen.

KÖZGAZDASÁG.

Megemlékezés egy fényes vizsgáról.

Irta: Csűrnes Bálint m. kir. gazdasági szaktanár.

Székelykerekstur, okt. 7.

Ugyanazon időben, midőn néhai gróf Kuo Kocsárd azon gondolkodott, hogy vasszorgalommal és takarékos életmóddal összegyűjtött nagy vagyonát olyan intézmény létesítésére áldozza, mely a hazai mezőgazdaság fellendítését szolgálja és megvetette alapját az algyógyi földmives iskolának; — élt Tordán egy szürszabó-mester, a ki daczára egyszerű polgári családból való származásának, szívjóság, bazafúság és életbölcsetség dolgában, méltó kortársra volt az algyógyi szikla-sír örök emlékü lakójának s az Emke fejedelmi alapítójának!

Szabó József, Torda városának nagy nevű szülőtte, habár iparos családból származott és maga is szakképzett iparos volt, nagyon szerette a gazdálkodást és életének javarészét, ezen szívet-leket nemeseit foglalkozásnak: az édes anyaföld megmunkálásának szentelte. Az eke szarva mellett jött rá arra, hogy a magyar gazda nagyon el van maradva s ha azt akarjuk, hogy nemzetünk gazdaságilag megerősödjék, akkor fejleszteni kell a földmívelő népből a gazdasági tudását.

Ezen nemes cél elérésére áldozta munkás életének megtakarított filléreit. Az 1885. évi augusztus hó 28-án napvilágot látott végrendeletében eképen intézkedik: „A hazai magyar gazdák gazdasági téren való fejlődése s ily módon a gazdasátnak ezen közbeni emelésére hatással és befolyással akarván lenni, Tordán felállítandó egy kisebb gazdasági magyar iskola részére hagyományozom javaimat.“ Éa javainak összes értéke 60 ezer forintnak felelt meg!

Olvasva ezen hagyomány-levélet, önkéntelenül a „nagy idők, nagy emberek“ dicső korszakának azon kimagasló alakja jut eszünkbe, kit a történelem a „legnagyobb magyar“ jelszóval tisztelt meg, s a ki szintén 60 ezer forintnyi évi jövedelmeinek feloldozásával vetette meg alapját azon intézményeknek, melyek a magyar tudományos élet fejlesztését munkálják, s a magyar közgazdasági élet felvirágztatását tűzték ki célul!

Ugy látszik, az egyszerű szürszabó is, szabad idejében, ugyanazon szemüvegben nézte nemzete jövőjét, mint gróf Széchenyi István és azon kor Hozzá hasonló Nagyjai, a kik egyaránt a *gazdasági téren való fejlődést* tartották a legfontosabb és legégetőbb nemzeti fentartási kérdésnek.

Két évtized telt el, míg a néhai Szabó József által hirdtetett ige testté lőn s a míg a hagyomány-levélben lefektetett szándékot a m. kir. földmívelésiügyi kormány, az erdélyrészi miniszteri kirendeltség vezetése által, a megvalósulás stádiumába jutatta.

Dr. Koós Mihály, az erdélyrészi akció lelkes vezetője, 1906. évi november hó 5-én, Tordaaranyos vármegye vezéremberének jelenlétében, szép ünnepek keretében nyitotta meg az ottani állami ménesbirtokkal kapcsolatos „Szabó József-féle Tordai kisebb magyar gazdasági iskolát.“

Ezen földmives-iskola 2 éves tanfolyamu, 24 tanuló befogadására van szervezve s az oda felvett gazdaleányok az ingyenes ellátás mellett, havonta még 10 korona ruházati segélyt is élveznek.

A székely vármegyék, de különösen Tordaaranyos vármegye gazdaközönsége, érthető érdeklődéssel viseltetik a Szabó József-féle földmives-iskola sorsa és működése iránt. Legnagyobb érdeklődés az idei szeptember 25-én lefolyt évzáró-vizsga iránt nyilvánult, már csak azért is, mivel ezen vizsgáló kapcsolatban, hálás megemlékezés történt a nemes szívű alapítóról is, a mennyiben nyugvó porai fölé méltó emléket emeltek.

A múlt vasárnap lefolyt vizsga, az alig 4 éves intézmény üdvös sáfárkodásának harmadik nyilvános beszámolója volt. Az előző évek vizsgáin is fényes eredményt lehetett tapasztalni, azonban az idei év beszámolója fölült minden várakozás. Azon nagy számban összejött érdeklődő gazdák, kik a 25-iki vizsgán részt vettek, egy kedves és hasznosan eltöltött nap emlékeivel megrakodva távoztak Tordáról és élénk tanúságot merítettek arról, hogy az oly sokak által kárhözhozott székelyföldi kirendeltség vezetősége, a tordai állami ménesbirtok gazdaságában olyan tökéletes földmives-iskolát létesített, mely a gyakorlati élet követelményeinek s az örök emlékü alapító azon intencziójának, hogy „a magyar gazdákat gazdasági téren fejleszteni kell“, a legnagyobb mértékben megfelel.

Ha figyelemmel átvizsgáljuk az erdélyrészi kirendeltség buzgó vezetője, dr. Koós Mihály miniszteri titkár által szerkesztett „Szabó József-féle gazdasági iskola szervezeti szabályzatát“, azonnal reá jövünk arra, hogy az a kis füzet, szakszerű körültekintéssel fölöl mindent, mit a haladó kor a mai gazdától megkíván.

A végzett növendékek elhangzott értelmes feleletei s a földmives iskola külső és belső gazdasági, felszerelése és termelési eredményei pedig igazolják azt, hogy ezen népjóléti intézmény szervezete, felügyelete és ellenőrzése s a gyakorlati és elméleti oktatás módja, tárgyai és beosztása, olyan szakava-

tott kezekre van bízva, melytől ezután is csak a legkedvezőbb eredmények várhatók.

Hogy az iskola növendékei igazi gazdasági tudástól vannak áthatva és nem szájkó módjára hamagolt értelmetlen feleletekkel brillíroznak, mutatja azon tény, hogy a vizsgázást vezető dr. Koós Mihály miniszteri titkár megnyitó beszédében különösen kérte az előkelő publikumot, hogy az előadó tanár mellőzésével, a közönség maga tegye fel a kérdéseket és ezen szigorított módszer mellett is kitűnt, hogy a tanulók értelmetlen feleletet soha sem adtak, zavarba soha sem jöttek, hanem a kérdést tevők bámulatára, a legfogósabb tételeknél is talpra esett, értelmes feleletben válaszoltak.

Az elhangzott feleletekből, a vizsga iránt élénk érdeklődéssel viseltetett birtokos osztály meggyőződött arról, hogy a Szabó József-féle tordai gazdasági iskola kiképezi a növendékeket mindazon gazdasági és társadalmi tudnivalókra, mire az életben egy falusi embernek szüksége van. Megkedvelteti növendékeivel az állandó és szorgalmas munkálkodást; mesterileg elsajátítják egy a legegyszerűbb, valamint a legnagyobb ügyességgel és kiváló szaktudást igénylő gyakorlati fogásokat; a nélkül, hogy alkalmat nyujtana az izetlen tudákoskodásra, megismerteti növendékeit azon elméleti szabályokkal, melyeknek szem előtt tartásával és alkalmazásával képesek lesznek az okserű talajművelésre, a fokozottabb termelésre, a dusan jövedelmező állattenyésztésre, a rét- és legelő-kultúra felkarolására s a kerti gazdálkodás minden ágára; kioktatja tanulóit a fertőzött és beteg állatok gondozására, a betegségek elkerülésére és felismerésére és megismerteti velök embernél és állatnál a rögtöni segélynyújtás legolcsóbb és legeredményesebb módozatait; bevezeti őket azon törvények ismeretébe, melyek a mezőgazdasági élettel szoros kapcsolatban állanak s a melyekre a gazdának a kereskedelmi ügyleteknél, a községi és vármegyei közigazgatásnál, avagy birtokrendezési és tagosítási eljárásoknál szüksége van; különös gondot fordít az iskola arra, hogy a tanulók a cseléd- és munkásszerzés módját, a szerződés-kötés szabályait, a posta- és vasuti szállítási lebonyolítását saját magok írják és eszközöljék; elsajátítatja tanulóival azon legegyszerűbb és legpraktikusabb könnyvezetési rendszert, melyből a gazdasági üzletvitel képe s a gazdálkodás üzleti eredménye könnyen és tisztán megállapítható; az erélyes és szigorú fellépés, a fegyelmelni tudás, a gazdasági rendtartás pontos keresztülvitele, s a munkáskéz és állati erő tökéletes kihasználása mellett óva inti növendékeit arra, hogy soha se essenek tulzába, hanem minden ténykedésüknél az igazságos, humánus bánásmód és az emberszeretet istápolása nyerjen kifejezést; különös súlyt helyez az iskola ezen emberi erények elsajátítására főleg azért, mert hiszen ott látjuk munkaszavargást, urgyűlöletet, örökös elégedetlenséget és elfajult szocializmust, a hol kegyetlenkedő és uszorszkodó birtokosok, vagy durva lelkiületű botos ispánok basáskodnak a földnélküli munkásközönségre.

A Szabó József-féle tordai földmives-iskola nagy gondot fordít a bazafús és szociális érzés fejlesztésére, a vallásos és erkölcsös nevelésre s a haza földjéhez való hű ragaszkodás megrögzítésére. Kifejleszt tanulóiban a kis erők egyesülésének szükségességét, a falusi társadalom tömörítésének szociális előnyeit, s a szövetekezeti élet áldásos hatását. Kioktatja növendékeit a jó honpolgár kötelességeire és jogaira, az otthon megbecsülésére, a gyengéd és gyámoltalanok gyámolítására s a takarékos, józan életmód üdvös hatásaira, megtanítja őket önállóságra, tehát arra, hogy tudjon az életben a saját lábán járni, bármilyen minőségben szerepeljen is a fórumon. Súlyt helyez a székely kirendeltség előrelátó vezetősége a földmives-iskola tanulóinak ilyen irányú kiképzésére már csak azért is, hogy ezen neveltjei künn, a való életben, szárnyra bocsátásuk után, az akció hasznos munkatársai legyenek s a falvak értelmes vezetőivé váljanak.

Az olyan tanuló, ki az iskola elvégzése után saját gazdaságába megy, a szokásos államsegély adományozásával, ugynevezett „paraszt minta-gazda“ lesz, kitől megkövetelik, hogy a saját gazdaságában mutassa be és alkalmazza mindazt, a mi szépet és hasznosat a földmives-iskolában látott és tanult. Ily módon az önálló gazdává lett végzett tanuló kapcsolatban marad az iskolával mindig, ha valamilyen utbaigazításra, vagy tanácsolásra lesz szüksége.

Az iskola tanulóit a gazdasági gépek kezelésében, szétbontásában és összeállításában valóságos mesterek, saját maguk foglalkozkodnak a gépek körül és ezen képességet nagyon méltányolják a birtokosok, kiknek gazdaságában, a kézi erő hiánya és drágasága miatt, a gépkultúra napról-napra nagyobb hódításokat tesz.

A tanulók gyakorlati kiképzésére kitűnő terep a ménesbirtok 700 holdas gazdasága és felszerelése. A szükséges tudnivalók tanításánál azon helyes módszer van követve, hogy minden munka kezdetén megmagyarázzák annak célját, helyes keresztül vitelét és utasítást nyerne az egyes munkák jól elvégzésére és az ügyes kézfogások elsajátítására. A tanulók minden este beszámolnak az elvégzett munkáról és megbeszélést tartanak a következő napi teendőkről; szerzett tapasztalataikat naponként feljegyzik a „munka-naplóba“. Kiképzést nyerne a tűzoltásban s a falusi tűzoltó-egylet szer-

vezésében. Gyakorolják a czellővést és így elsajátítván a fegyverkezelést, mintegy előkészítettnek a katonai szolgálatra. Elviszik őket tanulmányi kirándulásokra, az idén a Barcaszágon jártak, hogy saját tapasztalatot szerezenek arról, hogy minő áldások fakadnak a takarékos, józan életmód, a szorgalmas munkásság, a szövetekezeti élet és a szakszerűen vezetett okos gazdálkodás nyomában.

Az első éves tanuló maga dolgozik, akár mint béres vagy kocsis, akár mint tehenész vagy külső munkás. A másodéves tanuló már *dolgoztat* és ez igen lényeges, mert fontos dolog tudni a munkások helyes beosztását, a naplopások megakadályozását s a rendelkezésre álló emberi és állati erő észszerű kihasználását és ezükseszerinti fegyelmzését. Sok kárt okoz az olyan gazdasági tisztviselő, a ki ezek ellen vét, vagy a ki ezen képességek iránt kellő gazdai érzékekkel nem bír.

Nagy gondot fordít az iskola az egészséges testi nevelésre, a jó táplálásra s a növendékek szeretetteljes gondozására; a 2 év tartama alatt valóságos testvéri szeretet fejlődik ki a növendékek között, melynek tanujelét képezte az a sok sírás-rívás, a mely a bucsuzás pillanatában erőt vett a testileg kemény székely legényeken. Ilyen képességekkel és tulajdonságokkal felruházva, nem csoda, ha a birtokosok a végzett tanulókat valósággal szétkapkodják és azoknak arravalóságáról a legnagyobb elismerés és elragadtatás hangján irnak és referálnak.

A székelyföldi kirendeltség vezetősége, a Szabó József-féle gazdasági iskola helyes szervezésével és célirányos kiképzési módszerével, nagy szolgálatot tesz azon erdélyrészi középirtokosoknak, kiknek nincsen módjuk arra, hogy gazdaságukban akademiát végzett igényesebb gazdatisztet alkalmazzanak.

A fényes sikerű vizsga után, a jelen volt közönség, a kegyelet és hála adóját rótta le az intézet alapítójára, Szabó Józsefféle szemben. A megboldogult földi maradványait a tordai köztemetőből átszállították a gazdasági iskola főépülete előtt ásott új sírba és ezen nyugvó hely fölé a hálás utókor egy szoborművet állított. A friss sírhalom felett dr. Koós Mihály miniszteri titkár, a töle megszokott ékesszólással tartott megható beszédet.

A remek kivitelű művészi alkotás Torda város szülőtte, Abt Sándor szobrász-tanár műterméből került ki. A szép művű faekével szántó székely fiut ábrázol és inti a szemlélet a szorgalmas munkára s hálás anyaföld lelkiismeretes miveltésére.

És inti végül édes magyar hazánk azon boldog halandóit, kiket az Isten kegyelme nagy vagyonnal áldott meg, arra: hogy ne feledkezzenek meg legszentebb honfui kötelességükről és vegyenek lelkesítő példát a „keszthelyi georgikon“ megalapítójától, vagy az algyógyi sziklasírban örökdő nagy szellemtől és a tordai egyszerű szürszabótól! Mert akkor a hálás magyar nemzet örökre megőrzi emléküket...

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

NYILTÉR.

Pension „ELITE“ Vajda

Budapest, V., Széchenyi-utca 14. sz.

(Szabadság-tér közelében) Telefon-interurban.

A legkényesebb izlésnek és confortnak megfelelő pensio

A pensio, a Lipótváros központján, a vilamos vasút mentén van, modern új házból, lift használatával. A szobák gáz és villanyvilágítással és központi fűtással vannak berendezve. Zene és társalgóterem. Fürdőszobák, melyek a nap bármely szakában hideg és melegvizet szolgáltatnak. Kifinomott francia és magyar konyha. Étkezés Table d'Öte szerint, de kívánásra mérsékelt árban — az étkek külön is felszolgálatnak. Figyelem! Kiszolgálás, csend és tisztaság teszik kellemessé az „ELITE“ pensiót.

Teljes pensio egy személy részére 10 korona, ebben benne foglal-tatik szoba, fűtés, világítás, reggeli, ebéd, vacsora. Szoba pensio nélkül 5. K. és fejlebb, a szobák mind utcai szobák.

Szíves pártfogást kér teljes tiszteltet!

Pensio „ELITE“ Vajda.

Szám 8362—1910.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Persián János székelyudvarhelyi lakó végrehajthatónak Daróczy Ilona, kiskoru Daróczy József, Antal, Juliánna, Katalin, Véri. Dénes és Erzi székelyudvarhelyi lakók elleni 789 kor. 77 fill. tőke követelés iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a székelyudvarhelyi 1018 sz. tjkönyvben A 7 29 r. 2263 hrsz. a. ingatlan 2600 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendeli és a fentebb megjelölt ingatlanok az 1910 évi október hó 29 napjának délelőtti 9 órákor (ezen ttkvi. hatóság árverési szobájában) megtartandó nyilvános árverésen el fogják adni.

Árverési szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes érték-papírban a kikiáltástól kezdve letenni.

A m. kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely 1910 aug. 10-én.

Zsoldos, kir. tszéki albiró.

Kolerajárványos
időben
csak kristálytisza, salak, csira, sulphat mentes ásványvizet
igyunk!
Kászoni főkúti
(Salutaris)
leghygienikusabban kezelt, teljesen kristálytisza, salak, csira, sulphat mentes ásványviz.
Megrendelhető és minden székérakományt azonnal effectuál:
Salutaris ásványviz kezelőség
Kászonfürdő, u. p. Kászonaltiz (Csikmogye)

Trófép jó karban levő kifogástalan Blickensderfer-féle látható irással 220 koronáért eladó. Községi előljárásnál Lövete.

Sz. 5046-1910. tkvi.

Árverési hirdetmény.

Az oklándi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Hímléder Ernő oklándi lakos végrehajtónak Demeter Ferencz gyepesi lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 79 kor. tőke követelés és annak 1906. évi november 6-ikától járó 5% kamatai 17 kor. 18 fill. hátráléka és végrehajtási már megállapított 17 kor. 30 fill. árverés kérési és 8 kor. jelenlegi kérési és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. évi 60. t. cz. 144. § a alapján és a 146. § értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék az oklándi járásbíró területén levő a gyepesi 2. sz. telekjegyzőkönyvben A. + 3 hrsz. kőházra 4 hrsz. bázikertre 383 kor., 455/1 hrsz. szántóra 60 kor. 657 hrsz. szántóra 4 kor. 700 701/1 hrsz. szántóra 16 kor. 754 hrsz. szántóra 13 kor. 889/1 hrsz. szántóra 8 kor. 1156 hrsz. szántóra 14 kor. 1159/2, 1160 hrsz. szántóra 32 kor. 1218 hrsz. kaszálóra 16 kor. 1881/3 hrsz. szántóra 13 kor. 1696 hrsz. szántóra 8 kor. 1802/a 1802/b hrsz. kaszáló és erdőre 7 kor. 1943 hrsz. kaszálóra 29 kor. 2060/2 hrsz. szántóra 45 kor. 2643/1 hrsz. legelőre 01 kor. 2778 hrsz. szántóra 17 kor. 2783 hrsz. szántóra 14 kor. 2883/2 hrsz. szántóra 5 kor. 2934/4 hrsz. legelőre 8 kor. 2953 hrsz. kaszálóra 8 kor. 3169/1 hrsz. kaszálóra 6 kor. 800 hrsz. szántóra 10 kor. 939 hrsz. kaszálóra 8 kor. 2580/a 2580/b hrsz. erdőre 5 kor. 1577 hrsz. erdőre 12 kor. 1858/3 hrsz. legelőre 8 kor. 3068-2/a hrsz. szántóra 11 kor. 3068-9/1 hrsz. szántóra 4 kor. 3076-17 hrsz. kaszálóra 6 kor. 2326-2/a 2327-2/b hrsz. kaszáló és erdőre 10 kor. 457 hrsz. kaszálóra 60 fi. 2230-1/a hrsz. kaszálóra 2 kr. 2882 hrsz. kaszálóra 3 kor. 1424/2 hrsz. szántóra 5 kor. 321, 322 hrsz. kértre 14 kor. 1341-2 hrsz. kaszálóra 8 kor. 1664-1 hrsz. kaszálóra 43 kor. 1936-1 hrsz. kaszálóra 11 kor. 1793-1/a 1793-1/b hrsz. kaszáló és erdőre 62 kor. 1936/2 hrsz. kaszálóra 9 kor. 433/2 hrsz. kaszálóra 22 kor. kikiáltási árban, — a gyepesi 23 sz. tjkben A+ 1658, 1659 hrsz. kaszálóból Demeter Ferencz 1/2-od rész jutalékára 1 kor. 40 fill. 2776-2 hrsz. szántóból ugyanannak 1/2-od rész jutalékára 1 kor. 20 fill. kikiáltási árban, — a gyepesi 130 számú tjkben A+ 323 hrsz. kértből Ifj. Demeter Ferencz 1/2 rész jutalékára 47 kor. 50 fill. 1099 hrsz. kaszálóból 1/2 rész jutalékára 16 kor. 1120 hrsz. kaszálóból Demeter Ferencz jut. 5 kor. 1150. 7 kor. 50 fill. 1201. 7 kor. 1207. 5 kor. 50 fill. 2213. 16 kor. 2243. 3 kor. 50 fill. 2561/a 2561/b 15 kor. 50 fill. 2825. 10 kor. 2920. 21 kor. 369 hrsz. szántóból 4 kor. 50 fill. 1100-1111 52 kor. 2557/a 2557/b 50 kor. 1932/2 3 kor. 50 fill. 2556/a 2556/b 60 kor. 2574/a 2574/b hrsz. 48 kor. a gyepesi 244 sz. telekjegyzőkönyvben A+ 2128-2154 hrsz. erdőből Ifj. Demeter Ferencz 1/2 rész jutalékára 2 kor. kikiáltási árban, — a gyepesi 937 sz. tjkben A+ 2555/a 2555/b hrsz. kaszáló és erdőből Demeter Ferencz 1/2-od rész jutalékára 21 kor. kikiáltási árban és pedig a csatlakozóknak kimondott Udvarhely-megyei Takarékpénztár 130 kor. 100 kor. 5165 kor. 18 fill. tőkék és járulékaiból Zsiboreczky Berta Kelemen Lajosné 960 kor. s járulékaiból Pálfi András s neje Varga Juliánna 32 kor. 30 fill. tőke s járulékaiból, Lókod község Hitelszövetkezet 135 kor. tőke és járulékaiból, Öv. Benedek Mózesné Szőke Anna 43 kor. tőke s járulékaiból, Csáke János 120 kor. tőke s járulékaiból álló követelésének kielégítése végett is elr n deltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1910. évi november hó 2-ik napjának d. e. 10 órája Gyepes község házához tűzetik ki.
Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t. cz. 42. §-ban jelzett ártóllyammal számított és az 1891. évi nov. 23/3 sz. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsegáltatni. — a Vevő köteles a bánatpénzt s Vhn. 25. §-a értelmében megfizetni.
Kir. Járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.
Oklándon, 1910. szeptember 20.

Kelemen, kir. albiró.

Legszélszerűbb!

A Franklin Kézi Lexikona

A 3 pompás kötet ára 54 korona.

Az I. kötet 1911. elején jelenik meg, a II. és III. kötet rövid időközökben.
Megrendelhető: **Sampel R. Könyvkereskedése (Wodiáner F. és Fiai) r.-i.-nál Budapest, VI., Andrássy-u. 21. és minden könyvkereskedésben.**

Legolcsóbb!

Három nagy 8-edrű kötetben rövid és tömör leírásokban tárgyalja az összes tudnivalókat. Minden cikket kiváló szakemberek írták, tehát adatai feltétlenül megbízhatók; csak azt öleli fel amire a művelt embernek tényleg szüksége van a akkora terjedelemben, amennyiben szükséges.
Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.
A Franklin Kézi Lexikona lesz tehát a magyar közönség mindennapos használatra való, könnyen kezelhető, praktikus és bá tanácsadója.

A legfinomabb cukrász sütemények
darabonként **10 fillér**ért **Grébel-féle cukrászdában** kaphatók az állami főreáliskolával szemben. Pontos kiszolgálás. Nagy tisztaság.

Egy jó karban levő **ZONGORA** jutányos árban azonnal eladó. Kossuth-utca 40. sz.

Egy jó családból való fiu gyakor-noknak felvétetik **HANN JÓZSEF** fűszer-csmege és pamutáru üzletében Székelyudvarhely.

MAGYARÁZAT.

Hogy mennyire köztudomású a közönségnek az a tény hogy

kolerajárvány
veszélyének esetén a tisztaság mellett **legjobb óvszer** az **Esterházy-Cognac**

annak legjobb bizonyítéka a rendkívüli fogyasztás.
Hivatalosan, közjegyzőileg meg van állapítva, hogy az Esterházy cognacgyár 2 Egrot féle főzőkészítéke

1,752.000 liter bor

termelő képességet foglal magában.
Ez az óriási szám legjobb bizonyítéka annak, hogy a közönség tudja, mivel védekezzék a

kolera ellen.

Ez a magyarázata a rendkívüli nagy fogyasztásnak. **Az ESTERHÁZY-COGNAC** mindenütt kapható.

Központi iroda:

Budapest, V., Csáky-utca 14. szám.

A Lédeczi Schenk Adolf cementgyára ajánlja legjobb minőségű és legmagasabb szilárdságu **Portland cementjét.**
Gyári lerakat Székelyudvarhely és vidéke részére **Papp Zakor Endre** vaskereskedőnél Székelyudvarhely

Bükkfaeladási hirdetmény.

A karácsonfalvi közbirtokosság Nagyárnyék erdejében kibélyegzett bükk-felfakat, a melyek becslés szerint 1378 m³ müfát és 1964 m³ tűzfát tesznek ki, a község házában 1910. október hó 31-én délelőtt 11 órakor írásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverésen bícsáron felül a legtöbbet ígérők tövön az erdőben eladja. Kikiáltási ár 4793 K. Bánatpénz a kikiáltási ár 15%-a, utóajánlatok nem fogadtatnak el. Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a Vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alóirottánál megtekinthetők.
Karácsonfalván, 1910. okt. 3.
Bálint János közb. elnök.

CZELL FRIGYES és FIAI
bortermelők és bornyagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban.
Hordókban és palaczkokban.
Kitünő saját termésű vörös borok.

Téli menetrend.

Érvényes 1910. október hó 1-től.

V-v	V-v	Gy-v	Sz.-v	V-v	V-v	V-v	Gy-v	Sz.-v	V-v	V-v
8515	8311	501	507	8513	8514	502	506	8512	8516	
730	464	220	636	927	165			725	52	
745	509	454	1008	413	131			700	36	
757	521	602	1157	442	120			656	923	
811	535	856	100		111			641	508	
820	563	616	1212		1241			611	847	
841	602	803	255		1283			603	839	
859	614	1110	602		1211			542	817	
913	633	808	301		1157			528	801	
916		999	510			219	753			
916	634	959	510		1154	1131	403	526	800	
945	702	152	1027		1124	1120	347	455	780	
		730	730			1043	214			
						1165	255			
						1109	157			
						822	1112			
						821	35			
						626	1057			
						626	834			
						235	348			
						935	820			

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu PORTLANDCEMENTET ajánl olesó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható **RÖSLER** és **GÁBOR** czégnél